

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 3. jūnijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Jānis Neimanis un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 98/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2006. gada 30. maija noteikumu Nr. 423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 423) 69. punkta otro teikumu (turpmāk arī – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89. un 105. pantam, Latvijas Soduzpildes kodeksa 42. pantam, kā arī spēkā neesošu no Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Noteikumi Nr. 423 nosaka brīvības atņemšanas iestādes iekšējo kārtību. Šo noteikumu 69. punkts noteic: „Pirms un pēc satikšanās notiesāto pārmeklē. Uz satikšanos notiesātais drīkst ņemt līdzi tikai higiēnas un smēķēšanas piederumus”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir notiesātais un atrodas [pilsēta] cietumā. Viņam ir tikusi piešķirta ilgstoša satikšanās ar ģimenes locekli. Pieteikuma iesniedzējs ir lūdzis atļauju uz šo satikšanos ņemt līdzī brīvības atņemšanas iestādes veikalā iegādātas preces.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka no Satversmes 105. panta viņam izriet tiesības arī brīvības atņemšanas iestādē izmantot sev piederošos mantiskos labumus. Proti, apstrīdētā norma liedzot ņemt līdzī uz ilgstošu satikšanos, kas varot ilgt līdz četrdesmit astoņām stundām, sev piederošu, likumā noteiktajā

kārtībā brīvības atņemšanas iestādes veikalā iegādātus pārtikas produktus un pirmās nepieciešamības priekšmetus. Viņš arī norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 89. pantam, kā arī Latvijas Soduzpildes kodeksa 42. pantam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa nosaka, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav. Savukārt 19.² panta sestās daļas 2. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī tādu nav.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Par [pilsēta] cietuma administrācijas rīcību viņš ir vērsies ar iesniegumu pie Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieces. Sniegto atbildi viņš, uzskatot, ka apstrīdētā norma, iespējams, neatbilst Satversmei, apstrīdējis Administratīvajā rajona tiesā. Tiesa atteikusies pieņemt viņa pieteikumu par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmei, citastarp norādot, ka lietas par normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām izskata Satversmes tiesa (*sk. pieteikuma 9. pielikuma 5. lpp.*). Pieteikuma iesniedzējs šo Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu pārsūdzējis Senātā, iesniedzot blakussūdzību. Senāta lēmums, ar kuru atteikts izskatīt Pieteikuma iesniedzēja blakussūdzību, nav pārsūdzams un ir stājies spēkā.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai ir skaitāms no (datums), kad ir pieņemts minētais Senāta lēmums, ar kuru atteikts pieņemt

Pieteikuma iesniedzēja blakussūdzību. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 11. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma ierobežo Satversmes 89. pantā un 105. pantā noteiktās pamattiesības, kā arī neatbilst Latvijas sodu izpildes kodeksa 42. pantam.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība katrai prasījumā Satversmes tiesai norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 89. pantam.

Satversmes 89. pants noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Pamatojot apstrīdētās normas neatbilstību šim pantam, pieteikumā ir jāsniedz argumenti par to, kādas papildu tiesības un saistības, kas neietilpst Satversmes pamattiesību pantu tvērumā, attiecībā uz konkrēto situāciju izriet no Satversmes 89. panta. Pieteikumā šāds pamatojums nav sniegts.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 105. pantam.

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam, pieteikumā nepieciešams norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts konkrētajā Satversmes normā noteikto pamattiesību ierobežojums; 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs samērīguma principam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 8.–9. punktu*).

Savukārt, pamatojot ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk. turpat, 12. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka ar apstrīdēto normu ir aizskartas viņam Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu. Noteikumu Nr. 423 8. pielikumā esot uzskaitīti priekšmeti un pārtikas produkti, kurus notiesātais drīkst iegādāties brīvības atņemšanas iestādes veikalā. Savukārt šo noteikumu 1. pielikums paredzot, ka notiesātajam ir atļauts glabāt šos brīvības atņemšanas iestādes veikalā iegādātos priekšmetus un pārtikas produktus. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka brīvības atņemšanas iestādes veikalā iegādātu priekšmetu un pārtikas produktu izmantošana ilgstošās satikšanās laikā neapdraud kārtību un drošību brīvības atņemšanas iestādē un līdz ar to apstrīdētajā normā ietvertais īpašuma tiesību ierobežojums esot nesamērīgs.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ierobežojumi, kas noteikti notiesātajām personām, var būt stingrāki nekā brīvībā esošām personām (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 24. oktobra sprieduma lietā Nr. 2018-23-03 13. punktu*). Arī Senāts, izskatot Pieteikuma iesniedzēja blakus sūdzību, atzina, ka konkrētajā gadījumā ir acīmredzams, ka viņa cilvēktiesības nav tikušas būtiski ierobežotas. Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, kāpēc attiecībā uz notiesātajām personām no apstrīdētās normas izrietošais iespējamais tiesību uz īpašumu ierobežojums būtu uzskatāms par nesamērīgu.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.3. Pieteikuma iesniedzējs ir vispārīgi norādījis, ka uzskata apstrīdēto normu par neatbilstošu arī Latvijas Sodu izpildes kodeksa 42. pantam. Tomēr pieteikumā nav ietverts pamatojums, kā izpaužas apstrīdētās normas iespējamā neatbilstība Latvijas Sodu izpildes kodeksa 42. pantam, proti, kādas tiesības, kas

Pieteikuma iesniedzējam noteiktas šajā pantā, nav nodrošinātas, pieņemot apstrīdēto normu.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 98/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele